

FoU oppgave om prestasjonsforskjeller mellom kjønn i norsk
grunnskole

Lasse Iversen

Emnekode: MGLU 3511

Semester: Vår 2021

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
Sammendrag	3
1.0 Innledning	3
1.1 Bakgrunn for valg av tema	3
1.2 Problemstilling og avgrensning	4
2.0 Teori	4
2.1 Motivasjonsteori	4
2.2 Emosjonell og instrumentell støtte	5
2.3 Hva gjør en støttende lærer?	6
2.4 Tilpasset opplæring	7
2.5 Narrativ om gutter som tapere og jenter som vinnere	8
3.0 Metode:	9
3.1 Valg av metode	9
3.2 Lage elevtekst og endringer	10
3.3 Gjennomføring av spørreark/ datainnsamling	13
3.4 Etske hensyn	14
3.5 Kvalitativ metode / vitenskapsteori	15
4.0 Presentasjon av funn	16
4.1 Forklaring av kategorier og sortering	16
4.2 Kategori 1: Motivasjon og skolehverdagen	16
4.3 Kategori 2: Kjønnbasert forskjellsbehandling	17
5.0 Drøfting / analyse	19
5.1 Tolkning av svarene	19
5.2 Hvordan skal man konfrontere dette som lærer?	20
6.0 Konklusjon	22
Litteraturliste	23
Vedlegg 1 : Spørsmålsark 1:	24
Vedlegg 2: Spørsmålsark 2:	25

Sammendrag

Hvorfor ser vi karakterforskjellene mellom kjønn i skolen og er det knyttet til elevenes behandling på skolen? Dette er oppgavens utgangspunkt og problemstilling. Jeg valgte å belyse dette gjennom å samle inn kvalitativ data i form av elevtekster. Jeg samlet inn data i to runder med to parallelklasser i 10. Trinn. I oppgaven tok jeg kun utgangspunkt i data samlet fra den andre runden, ettersom jeg brukte et mer egnet spørsmålsark, som ga mer relevant datamateriale. For å videre utdype har jeg inkludert teori om motivasjon og lærerens rolle, som støttende lærer. Her diskuteres blant annet instrumentell og emosjonell støtte, og behovet for tilpasset opplæring. Videre ser jeg på narrativet om gutter som “skolens tapere” og jenter som “skolens vinnere”, og problematikken det medbringer.

I elevtekstene fant jeg hovedsakelig tre store funn. Dagens elever virket svært lite motivert og engasjert i skolearbeidet sitt. Guttene følte også at de ble behandlet urettferdig av lærerne sine, med mer negativ tilbakemelding i form av kjeft og anmerkninger. Mange av jentene kjente seg også igjen i dette, mens noen mente at lærerne ikke forskjellsbehandlet basert på kjønn, men at de hadde favorittelever. Disse favorittelevne var som regel jenter.

Jeg kom fram til at prestasjonsforskjellen vi ser mellom gutter og jenter handler om motivasjon, da guttene virket minst motivert. Det har også trolig en sammenheng med narrativet om gutter som tapere i skolen. Dette narrativet skapte nok ikke prestasjonsforskjellene, men kan være med i å videreføre det.

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

I norsk grunnskole ser vi karakterforskjeller som kan knyttes til kjønn, hvor jenter stort sett presterer bedre enn gutter i skolehverdagen, med bedre karakterer. Dette er et stort problem som ser ut til å øke med tiden, og har en rekke konsekvenser for den enkelte elev dersom vi lar utviklingen fortsette. Dette er viktig å se på fordi konsekvensene av disse karakterforskjellene kan knyttes til den enkelte elevs fremtidige muligheter for utdanning, arbeidsliv, helse og familiesituasjoner. (Regjeringen, 2019).

Jeg vil i denne oppgaven forsøke å belyse disse prestasjonsforskjellene vi ser mellom kjønnene gjennom elevtekster, for å se hva elevene i skolen tenker og vet om temaet, og hvordan elever på ungdomstrinnet klarer å uttrykke seg om dette. Dette vil forhåpentligvis hjelpe til å peke på dynamikker i skolehverdagen som kan hjelpe til å forklare situasjonen vi har i den norske skole i dag, en situasjon hvor jenter får bedre karakterer enn gutter.

Som forventet produserte elevene varierende svar, men det betyr ikke at det ikke var noe konsensus å finne i besvarelsene. Det var heller at de valgte å peke på forskjellige hendelser og dynamikker. Der jeg fant mest enighet var lærerens oppførsel og respons til elevene i klasserommet, hovedsakelig i form av reaksjoner og toleranse i forhold til regelbrudd.

1.2 Problemstilling og avgrensning

Kjønnsforskjeller i skolen er et stort tema med mange mulige problemstillinger og tematikker som kan tas opp innenfor temaets naturlige rammer. Dette ble også svært tydeliggjort da jeg samlet inn datamateriale, og letet etter teori å bruke i oppgaven. Problemstillingen jeg kom opp med som utgangspunkt for datainnsamling var: Hvordan oppfatter aktører på skolen (lærer og elever) kjønnsforskjeller på skolen, hva blir gjort for å motarbeide forskjellene, og hvilke endringer kan tas i bruk? Problemstillingen jeg endte opp med er: Hvorfor ser vi karakterforskjellene mellom kjønn i skolen og er det knyttet til elevenes behandling på skolen?

Opgaven vil først ta for seg teori om tema, deretter skal gå jeg gjennom forskningsmetoden brukt for datainnsamling, og hvordan dette ble gjort. Videre vil funnene bli presentert, og videre drøftet.

2.0 Teori

2.1 Motivasjonsteori

Motivasjonsteori handler om en av lærerens største utfordringer, nemlig å motivere elever. Dette er et svært stort felt, hvor det er forskjellige tanker om hva de viktigste faktorene innen motivasjon er, forskjellige måter å generere motivasjon hos elevene og tanker rundt årsaker til elevers mangel på motivasjon. Det er flere grunner til at jeg valgte å inkludere motivasjonsteori i

denne oppgaven. Det er funnet en tydelig sammenheng mellom elevens motivasjon og skoleprestasjoner. Motivasjon har altså en klar betydning for læring. Man kan dermed se på elevenes motivasjon og se om vi kan finne en forklaring eller sammenheng mellom prestasjonsforskjellene mellom kjønn som har oppstått.

Videre vil motivasjonen hovedsakelig diskuteres gjennom hva læreren gjør for eleven gjennom instrumentell og emosjonell støtte, og motivasjonsteorien vil dermed føre tett knyttet til elev-lærer relasjonen i skolen. Slike sosiale relasjoner brytes gjerne i to dimensjoner, den indre og den ytre dimensjonen. Den ytre dimensjonen handler om hva som faktisk foregår, og hvordan de involverte blir behandlet, mens den indre dimensjon handler om hvordan enkeltpersonen oppfatter relasjonen. Man kan da tenke at den ytre og indre dimensjonen som regel vil ha en sterk korrelasjon, som ikke nødvendigvis vil være sant. Studier som tar for seg elev-lærer relasjonen har hovedsakelig fokusert på den indre dimensjon, og elevens oppfattelse av mottatt emosjonell og instrumentell støtte, hvor jo tydeligere den støtten er, jo sterkere vil relasjonen være. (Skaalvik & Skaalvik, 2015, s. 94-95).

2.2 Emosjonell og instrumentell støtte

Emosjonell og instrumentell støtte spiller en stor rolle i elevens motivasjon. I all hovedsak har forskere studert emosjonell støtte eller ikke hatt noe klart skille mellom de to, når de har studert betydningen av å ha støttende lærere. I tillegg er det den indre sosiale dimensjonen som har blitt studert. Denne forskningen viser at det å ha støttende lærere fremmer elevenes motivasjon uansett hvordan motivasjonen blir registrert. I tillegg viser det at elever som opplever læreren som støttende, er mer engasjerte i skolearbeidet, viser større interesse for det, tar flere faglige initiativ, har høyere innsats og viser mer hjelpesøkende atferd. Disse resultatene gjelder i hovedsak for emosjonell støtte, men Frederici og Skaalvik (2014) viste at instrumentell støtte var like sterkt knyttet til motivasjon som emosjonell støtte. (Skaalvik & Skaalvik, 2015, s. 96-97).

“Though it is important that teachers are warm and friendly it has to be accompanied by instrumental support.” - (Frederici & Skaalvik, 2014, s.31).

Instrumentell støtte kan beskrives som lærerens faglige støtte til elevene, gjennom råd, forklaringer og hjelp til problemløsning. Man kan også argumentere at elevene mottar emosjonell støtte gjennom instrumentell støtte. Hvis læreren viser at han/hun ser den enkelte elev, og hva den sliter med faglig, vil eleven få en opplevelse av at læreren er investert i å hjelpe elevene. Dette åpner blant annet døren for videre relasjonsbygging og emosjonell støtte gjennom opparbeidet tillit. (Skaalvik & Skaalvik, 2015, s. 96-97).

Fordi instrumentell støtte hjelper elevene til å forstå lærestoffet og løse problemer, vil god instrumentell støtte gi elevene mestringserfaringer og mestringsforventninger, som igjen fremmer motivasjon. Emosjonell støtte er nødvendig for at eleven skal trives i skolen, og derfor for deres motivasjon. Å ikke bli verdsatt i det miljøet en befinner seg, virker truende på elevenes selvvurdering og kan skape et behov for selvbeskyttelse. Eleven kan miste motivasjonen for å delta i skolemiljøet. Derfor kan en elev som opplever å ikke bli verdsatt av lærerne og/eller klassekameratene kunne miste motivasjonen for skolearbeidet.

2.3 Hva gjør en støttende lærer?

Betydningen av støttende lærere

Opplevelsen av emosjonell støtte innebærer en følelse av at læreren bryr seg om elevene, oppmuntrer dem og viser dem varme, respekt og tillit, mens opplevelse av instrumentell støtte innebærer en følelse av at læreren ser elevenes behov og gir faglig hjelp og støtte for at eleven skal forstå lærestoffet og oppleve mestring i skolen.

Hva gjør en lærer for å være støttende? En støttende lærer: Tilpasser undervisningen og gir elevene mestringsopplevelser. Unngår å sammenligne elevene med hverandre. Etablerer en læringsorientert (oppgaveorientert) målstruktur. Ser på feil som noe elevene kan lære av. Viser elevene verdien av skolefag. Tilbyr elevene valgmuligheter. Attribuerer prestasjon til innsats og strategi.

Mange av disse punktene passer godt innen definisjonen av det å fremme en læringsorientert målstruktur. Teori om målstruktur handler om elevens grunner til å arbeide, eller ikke arbeide med skolearbeid, altså deres motivasjon. Som lærer vil du ha ansvar for å være bevisst på dette

og fremme en positiv målstruktur til elevene. Man må fremme en målstruktur og kommunisere til elevene hva som er forventet av de, og hva som blir prioritert. Hovedsakelig skiller man mellom læringsorientert og prestasjonsorienterte målstrukturer i skolen. En læringsorientert målstruktur har som mål å fremme læring, og vil kommunisere med elevene at det viktigste med skolen er at de lærer, utvikler seg, og gjør sitt beste, mens feil er noe man kan lære av. En viktig del av læringsorientert målstruktur er at prestasjoner blir attribuert til innsats.

Prestasjonsorientert målstruktur er noe man gjerne vil unngå i klasserommet, ettersom det er vist at denne målstrukturen fører til dårligere motivasjon, at elever lettere gir opp på oppgaver, og at det legger til rette for sosial sammenligning av karakterer og prestasjoner som fører til et videre negativt klasse miljø. Prestasjonsorientering attribuerer ikke prestasjoner til innsats, men heller elevens evner. Man kan se på målstrukturen som innstillingen til elevene, og det er bevist at en læringsorientert målstruktur fører til bedre motivasjon og bedre læringsmiljø. (Skaalvik & Skaalvik, 2015, s.42-46).

2.4 Tilpasset opplæring

Opplæringsloven § 1-3: "Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven og læringen." (Kunnskapsdepartementet, 2021).

Likeverdig opplæring handler om å gi alle like muligheter til opplæring uavhengig av evner og forutsetninger, alder, kjønn, hudfarge, sosial bakgrunn, seksuell orientering, religiøs eller etnisk tilhørighet, bosted, familiens utdanning eller hjemmets økonomi. For å sikre likeverdig opplæring for alle kreves det forskjellsbehandling, ikke lik behandling.

Likeverdig opplæring for alle krever forskjellig og individuelt basert behandling og opplæring for alle. for alle Krever variert undervisning og differensiering. Det skilles mellom to forskjellige typer differensiering. Den første er organisatorisk differensiering, og den baserer seg på at elever med ulike forutsetninger undervises fysisk atskilt, slik at de kan få ulik og mer opplæring. Den andre typen differensiering er pedagogisk differensiering, hvor elevene lærer i et fellesskap, men får ulike utfordringer. De vil altså da være i samme klasserom, men jobbe med forskjellige oppgaver, med varierende vanskelighetsgrad, eller at de rett og slett går gjennom samme stoff i forskjellig tempo. Begge disse formene for differensiering kan være krevende, og stiller

utfordringer. Differensiering vil blant annet kreve flere lærere, eller mer av den enkelte lærer, blant annet i form av mer undervisningsmateriell. (SNL, 2021).

2.5 Narrativ om gutter som tapere og jenter som vinnere

Et narrativ kan defineres som en fortelling, eller en påstand som blir produsert og fortalt innen et felts diskurs. Aasebø (2021) skriver om narrativet om “failing boys” og dets implikasjoner.

Kjønnsforståelsen idag er diktomisk, altså todelt. Dette kan være problematisk og føre til problematikk hvor man måler opp “den ene mot den andre”. I dette tilfellet måler man opp gutter mot jenter i skoleprestasjoner. Dette kan føre til en forståelse av de nåværende forskjellene i skoleprestasjon som at den ene gruppen er “vinnere” og den andre gruppen er “tapere”. Mer direkte sagt, et narrativ om at jenter vinner og gutter taper i skolesammenheng. Det er derfor viktig å ha et mer nyansert syn, hvor man må heller se på personer ut fra deres individuelle personlighet og identitet, ikke bare deres kjønn. Aasebø (2021).

Aasebø (2021) argumenter for at dette skapte narrativet, hvor nemlig det at man har satt fokus på disse prestasjonsforskjellene mellom kjønn, blant annet i stoltenbergsrapporten (Regjeringen, 2019) kan være en pådriver til at disse forskjellene forsterkes. Det kan også virke mot sin hensikt å måle kjønnene opp mot hverandre basert på hvilket land vi bor i. Norge som nasjon er blant land som virkelig er bygd og basert på likestilling, og da spesielt i form av likestilling i arbeidslivet, hvor begge kjønn er godt representert, og denne høye deltakelsen er en av faktorene som sikrer Norges posisjon som velferdsstat. Her kan det også nevnes at flere kvinnedominerte karrierevalg krever høyere utdanning, som sykepleierutdanningen, mens veien til flere mannsdominerte yrker går gjennom yrkesfaglige linjer på videregående skoler. Dette kan også være en mulig årsak til jenters prestasjoner, siden de i flere tilfeller har behov for høyere utdanning, er de mer motiverte i skolesammenhenger.

Problemet angående narrativ ikke at disse prestasjonsforskjellene er synlige for offentligheten, men heller hvordan offentligheten da velger å tolke denne statistikken, hvordan de reagerer til den og hvilke reaksjoner og tiltak som blir satt i verk, både bevisste og ubevisste. Dette har da resultert i et negativt ladd narrativ om om “failing boys”, hvor vi kunne hatt et mer positivt ladd

narrativ. Aasebø (2021) skriver videre om et mot-narrativ, som omhandler jenters suksess i utdanningssektoren. Narrativet om at gutter ikke nødvendigvis gjør det dårligere på skolen nå enn før, men at jenter nå er mer motiverte og har bedre skoleprestasjoner enn før. Dette positive narrativet kunne hatt muligheten til å være et lyspunkt i diskursen om Norsk utdanning, kontra de negativt ladde fortellingene om “taper-gutter”. Dette kunne også blitt brukt som en løsning eller mot-narrativ til “flink-pike-narrativet”, altså ideen om at kun perfeksjonistiske og kjedelige jenter oppnår gode resultater, som videre nedsetter verdien av deres suksess.

“Et annet kritisk innspill rettes mot Stoltenbergutvalgets antakelser om at det kan være forskjell på gutter og jenters modenhetsutvikling. Når statistikk viser at prestasjonsgapet mellom gutter og jenter gradvis tettes igjen gjennom utdanningsløpet, bør det ikke være noen grunn til at jenters modenhetsutvikling settes som standard for guttenes modning.” (Aasebø, 2021).

Dette sitatet fra Aasebø kan knyttes til neste sitat, hvor det argumenteres at prestasjonsgapet mellom gutter og jenter kan skyldes at gutter og jenter har en forskjellig utvikling.

“På den måten trenger sammenhenger mellom språkutvikling i to-årsalder og svakere testresultater i 5.klasse ikke være uttrykk for noe som har blitt «verre og verre», men rett og slett skyldes samme fenomen, nemlig at gutter gjennomsnittlig utvikler seg litt i en litt annen takt enn det jenter gjennomsnittlig gjør.” (Nielsen, 2019).

3.0 Metode:

3.1 Valg av metode

I denne oppgaven valgte jeg å ta utgangspunkt i å bruke kvalitativ forskningsmetode. Det var hovedsakelig to grunner til at jeg valgte kvalitativ metode, istedenfor kvantitativ metode. For det første vil kvantitativ metode kreve flere deltakere for å sikre validitet og gi data som kan brukes til å trekke konklusjoner. Mitt utgangspunkt var at jeg skulle samle datamateriale fra skolen hvor jeg hadde praksis, og her kunne jeg ikke vite hvor mange elever jeg kunne regne med å få til min disposisjon. For det andre ville jeg få mer detaljert data, hvor jeg kunne analysere og tolke enkelte svar, kontra å bare kunne tolke alle svarene i sin helhet. (Tjora, 2014, s.113-114).

3.2 Lage elevtekst og endringer

Jeg valgte å benytte kvalitativ metode gjennom elevtekster for å samle empiri. Elevtekstene samlet jeg inn ved å gi elevene spørsmålsark de skulle besvare. Disse spørsmålsarkene kan sees i sin helhet som vedlegg etter litteraturlisten. Det ble samlet inn svar fra ca. 50 deltakende elever, fra to parallelklasser i 10. Trinn på en ungdomsskole i midt-Norge. Dette ble gjort i to runder, og førte til at det ble brukt to forskjellige spørsmålsark, hvor spørsmålsark 2 ble en forbedret og forenklet versjon av spørsmålsark 1. Alle besvarelsene ble skrevet og levert for hånd med penn og papir, dette ble gjort for å hindre problematikk tilknyttet personopplysninger og digitale spor.

Den originale ideen da jeg lagde spørsmålsark 1, var å lage et spørsmålsark som ga elevene mange forskjellige spørsmål de kunne velge mellom, slik at det ble lettest mulig for de å velge noe de kunne skrive om. Jeg tenkte også at jeg kunne klare å danne et slags helhetsbilde av eleven med å stille flere innledende spørsmål om deres tanker knyttet generelt til skolen, og ikke bare spørsmål tilknyttet problemstillingen angående kjønn, karakterforskjeller og forskjellsbehandlinger i skolen. I praksis gikk ikke dette etter plan, og elevene endte som regel med å skrive veldig lite på alle spørsmålene, uten å velge noen spørsmål hvor de utdypet ekstra mye. Dette betyr ikke at dataen som ble samlet inn var dårlig eller uten nytte, men jeg skjønnte at den kunne vært bedre, og jeg kunne fått flere gode besvarelser.

På det første spørsmålsarket ble det totalt stilt 16 spørsmål, hvor 7 av spørsmålene eksplisitt spør om problem tilknyttet kjønn, og resten er uavhengige spørsmål, som omhandlet deres syn og opplevelse av skolehverdagen. Spørsmålsarket blir gjennomgått og forenklet under for å beskrive hensikten bak spørsmål og for å gi et overblikk.

Før deltakerne av undersøkelsen svarte på spørsmålene ble de bedt om å skrive kjønn og klassetrinn. Informantens kjønn er naturligvis viktig å ha med når man ser på en problemstilling tilknyttet prestasjonsforskjeller mellom kjønn, og lar meg skille gutte og jente besvarelser i drøftingen og analysen av besvarelsene.

Spørsmålsarket starter med de mer generelle spørsmålene angående skolen som kan sees som den første delen av spørsmålsarket. Det første spørsmålet er svært åpent, hvor jeg spør om

elevens generelle tanker/ følelser om skolen, eleven får her mulighet til å bringe fram eventuell problematikk som ikke ble spurt om i spørsmålsskjemaet. Videre spørres det om elevens motivasjon og engasjement, og deres tanker om det faglige innholdet på skolen. Motivasjon og deres tanker om skolens faglige innhold kan knyttes til hvor hardt en elev vil arbeide med skoleoppgaver, som kan videre knyttes opp mot karakterer. Spørsmål 4 og 5 spør elevene om elevene selv er fornøyd med egne prestasjoner, og om de føler på et prestasjonspress. Ved neste spørsmål blir eleven bedt om å beskrive hvordan de føler seg når de tenker på skole//skolearbeid, et noe overflødig spørsmål, mer en omformulering av tidligere spørsmål. De to neste spørsmålene handler om relasjoner og det sosiale aspektet av skolehverdagen, elevene blir spurt om de føler seg likt og satt pris på av lærerne, og medelevene sine. Med tanke på betydningen av emosjonell støtte for motivasjon og trivsel på skolen følte dette relevant å inkludere.

Deretter blir elevene spurt om de har opplevd forskjellsbehandling mellom kjønn, og om de kan utdype dette. Det neste spørsmålet ligner veldig, men spør om de har basert forskjellsbehandling basert på kjønn. Altså forskjellsbehandling mellom kjønn som var så tydelig at eleven trodde den eneste eller største grunnen var elevenes kjønn. Deretter kommer et spørsmål som spør direkte om elevene har opplevd forskjellsbehandling mellom kjønn gjennom mengde eller grad av straff eller tilsnakk for regelbrudd. Elevene blir deretter spurt om de har følt at en lærer har favorisert gutter over jenter, eller motsatt. Det neste spørsmålet ligner veldig på spørsmålet angående straff, men her er det formulert på en måte som spør om elevene har opplevd at en lærer er mer eller mindre "streng" mot elever av et annet kjønn, med flere eksempler for å vise til hva de kunne skrive om eller nevne i besvarelsen. Neste spørsmål spør om elevene føler seg rettferdig behandlet av lærerne sine. Dette spørsmålet hadde nok passet bedre sammen med de andre mer generelle spørsmålene i første halvdel av spørsmålsarket, siden hovedhensikten med spørsmålet var å få innblikk i elevens verdensbilde, samtidig som man kan sammenligne gutters og jenters svar og tanker om rettferdig behandling fra lærere. De to siste spørsmålene spør om bakgrunnskunnskapen til elevene, hva de vet om temaet, om de har lest eller hørt noe om det, og deres generelle tanker om temaet.

Tankene jeg satt igjen med etter å ha utført denne første runden var at den rene mengden spørsmål var problematisk, og det førte til et noe rotete dokument. Dette dokumentet manglet

fokus og hadde mange muligheter for ja/nei svar som hjelper lite i å lage et verdensbilde, og som heller minner om en kvantitativ undersøkelse. Dette førte igjen til rotete besvarelser fra elevene som det var noe utfordrende å hente nyttig informasjon fra. Ved å lese min oppsummering av spørsmålsark 1, eller å ta en titt på vedlegget tror jeg at eventuelle lesere av denne FoU oppgaven trolig vil si seg enig i denne observasjonen.

Heldigvis hadde jeg muligheten til å gjennomføre undersøkelsen i to klasser, hvor jeg fikk mulighet til å ende spørsmålsarket. Her kom det hovedsakelig frem to endringer basert på disse refleksjonene. Den ene endringen var å kutte ned antall spørsmål til de mest nødvendige. Dette var i et forsøk for å gi elevene mer pusterom, betenkningstid og motivasjon til å gi mer detaljerte beskrivelser i mer av et langformat, samtidig som ga spørsmålsarket et tydeligere fokus. Den andre endringen, eller forbedringen, var at jeg prøvde å formulere spørsmålene mer åpne, slik at det var mindre rom for ja/nei svar. Dette er spesielt viktig da det blir stilt færre spørsmål. Dette blir spesielt mer relevant da undersøkelsen gjøres i form av spørsmålsark kontra intervju, hvor man ikke kan stille oppfølgingsspørsmål for å “dra ut” mer informasjon fra informantene.

Det andre spørsmålsarket startet likt med at elevene skriver klassetrinn og kjønn øverst på arket. Her er det kun tre spørsmål, i motsetning til de 16 spørsmålene i det første spørsmålsarket. Det første spørsmålet er to spørsmål i ett. Elevene blir spurt om å kort beskrive deres generelle tanker og følelser om skolen, og om de føler seg motivert og engasjert på skolen. Dette kan sees som en forbedret og forkortet versjon av spørsmålene i spørsmålsark en hvor hensikten var å “male elevens verdensbilde” for å finne ut hvilket type forhold eleven hadde med skolen.

Det andre spørsmålet spør om eleven har opplevd at en lærer har favorisert jenter over gutter, eller motsatt, etterfulgt av “Hvordan da? Eller på hvilken måte? Når har dette skjedd? Skriv det du kommer på.” Hensikten bak denne formuleringen var et forsøk på å dra mest mulig informasjon ut fra elevene, og for å sette i gang tankeprosessen for å få mer velformulerte svar. Spørsmålets hensikt var å finne ut mer om elevens syn på skolen, og lærerne som jobbet der, og om de følte på forskjellsbehandling mellom kjønn.

Det tredje og siste spørsmålet spør om elevene føler at lærere er strengere eller mindre streng mot elever av annet kjønn. Igjen blir spørsmålet etterfulgt av flere formuleringer for å dra ut mer informasjon av elevene, og starte tankeprosessen deres. Etter å ha lest besvarelsene av det første spørsmålsarket så jeg et gjennomgående svar at gutter fikk mer kjeft, og ble strengere behandlet av lærerne. Derfor valgte jeg å ha et helt spørsmål dedikert til dette i spørsmålsark 2, for å kunne se nærmere på dette.

3.3 Gjennomføring av spørreark/ datainnsamling

Gjennomføringen av undersøkelsene ble som tidligere nevnt delt opp i to forskjellige klasser, med to forskjellige spørreark, men utføringen var nokså lik. Begge klassene var 10. Trinn ved samme ungdomsskole. Den første klassen fikk en hel klokkeperiode til å besvare spørsmålene, mens den andre klassen kun fikk en halv time, ettersom de hadde færre spørsmål å svare på. Jeg erfarte også at en hel klokkeperiode var i det meste laget og svært få elever utnyttet hele tiden. Resten av undersøkelsen var relativt like i begge klassene.

Før spørsmålsarkene var utlevert ga jeg en kort introduksjon til temaet, hvor jeg informerte om at de nå kunne få delta i en undersøkelse knyttet til en FoU oppgave som jeg skulle skrive i forbindelse med min lærerutdanning ved NTNU. Jeg informerte elevene om at det var frivillig å delta, og at det ikke var en vurderingssituasjon. Deretter forklarte jeg at undersøkelsen var anonym, og at de ikke skulle bruke verken egne eller andres navn i besvarelsen. For å introdusere elevene til tema fortalte jeg de at i nyere tid, har jenter prestert bedre på grunnskolen enn gutter, med bedre karakterer, og det er dette undersøkelsen skal handle om. Jeg tenkte også at det var viktig å ikke gi elevene for mye informasjon eller noen av mine egne meninger eller tanker om temaet, ettersom dette kunne påvirke elevenes besvarelser. Til slutt delte jeg ut og leste gjennom spørsmålene høyt for klassen. I den første klassen sa jeg at det ikke var viktig å svare på alle spørsmål, men heller at de svarte detaljert på noen, og spesielt de som var relatert til kjønn. I begge klassene ba jeg de også være så utfyllende som mulig, for å la meg forstå tankene deres bedre.

3.4 Etiske hensyn

Når man forsker og samler data fra enkeltpersoner er det viktig å ta hensyn til nemlig dette, at man forsker på mennesker med egne liv, og at forskningen ikke skal føre til noen negative konsekvenser for de som velger å delta. Den nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) har laget retningslinjer for etisk og ansvarlig forskning som kan samles i tre hovedpunkter, som er listet og forklart under:

1. Informantens rett til selvbestemmelse og autonomi.

Dette punktet betyr at det skal være valgfritt for deltakeren å delta, og det skal være mulighet for å trekke seg når som helst gjennom prosessen, uten at dette skal ha noen form for negative konsekvenser for deltakeren .

2. Forskerens plikt til å respektere informantens privatliv

Forskeren skal ikke bruke informasjon som personopplysninger i forskningsarbeidet sitt eller på noen annen måte fremstille informasjonen de har samlet slik at deltakere kan identifiseres av lesere. Videre er det også viktig at deltakere selv bestemmer hvilken informasjon du som forsker samler inn, og bruker. Det er deltakeren selv som kjenner sine egne grenser, og disse grensene må respekteres av forskeren.

3. Forskerens ansvar for å unngå skade.

Som forsker har man et ansvar for å unngå at deltakerne blir utsatt for noen form for skade, dette kan bety fysisk, men også psykisk. I en samfunnsvitenskapelig undersøkelse som denne vil det være mer relevant å snakke om det psykiske elementet, hvor man som forsker vil ha et ansvar om å ikke utsette deltakerne for en unødvendig emosjonell belastning eller å sette de i en sårbar posisjon. I et intervju eller spørreundersøkelse vil dette bety at forskeren må konstruere spørsmål hvor det er liten risiko for en slik respons fra deltakeren. Dette henger også sammen med det første punktet om deltakerens frivillighet. Hvis et spørsmål uforutsett blir vanskelig eller sårt for en deltaker å diskutere må man som forsker respektere dette, og avslutte undersøkelsen eller gå videre til et annet spørsmål.

(Christoffersen & Johannesen, 2012, s.41-42).

Med disse punktene for etisk forskning, og problemstillingen i bakhodet kan man nå som forsker konstruere et intervju man skal ha med deltakere, eller i dette tilfellet, et spørsmålsark for mange

deltakere. Med tanke på frivillighet og selvbestemmelse ble det lagt tydelig fram at elevene selv skulle velge om de ville delta eller ikke, og at det ikke måtte svare på alle spørsmålene. De ble også tydelig informert om at dette ikke var en vurderingssituasjon, så det ville ikke ha noen negative konsekvenser om de valgte å ikke delta. Det ble også gjort klart hva informasjonen skulle brukes til, altså denne FoU oppgaven, og de ble forsikret om at de ikke skulle brukes til noe annet enn denne oppgaven. Videre med hensyn til taushetsplikt og anonymitet ble elevene informert om å ikke skrive ned noen personopplysninger som for eksempel navn, kun deres kjønn.

3.5 Kvalitativ metode / vitenskapsteori

Dybdeintervjuer i kvalitativ metode kjennetegnes gjerne fra at man nettopp tar et “dypt dykk” i det relevante temaet. Dette gjøres ved at forskeren har en samtale med informanten hvor man hovedsakelig stiller åpne spørsmål som lar informanten reflektere over egne kunnskaper og erfaringer. Gjennom disse åpne spørsmålene som åpner for reflektering vil vi finne informantens meninger, holdninger, kunnskaper og erfaringer, som lar oss få et innblikk i informantens livsverden. Altså den konkrete virkeligheten de erfarer og lever i.

(Aksel, 2014, s.113-114)

Dette samme prinsippet ble brukt i denne undersøkelsen, hvor spørsmål arkene ble lagd med hensikten å stille åpne spørsmål hvor deltakerne selv hadde mulighet til å gå i dybden. Jeg tenkte også ved det første spørsmålsarket at det var nødvendig å stille mange spørsmål for å få eleven til å “male verdensbildet” ettersom man ikke får mulighet til å stille oppfølgende spørsmål i et spørsmålsark på samme måte som man ville i et intervju. Her ser man da en fordel med å bruke intervju istedenfor spørsmålsark, man kan tilpasse spørsmålene og gå i dybden sammen med informanten. Ved bruk av spørsmålsark får man en annen fordel i at det er tidsbesparende og man får mye data å velge blant.

4.0 Presentasjon av funn

4.1 Forklaring av kategorier og sortering

I denne delen av oppgaven skal jeg presentere svarene jeg fikk fra elevtekstene, og jeg har valgt å sette de i to større kategorier. Disse kategoriene er hovedsakelig basert på tendenser som vokste frem og ble tydelig da jeg leste datamaterialet, men og delt etter spørsmålene. Den første kategorien er generelle poeng om skolen som gir elever god eller dårlig motivasjon, hovedsakelig basert på svar fra spørsmål 1. Den andre kategorien tar for seg mer direkte forskjellsbehandling, og er hovedsakelig basert på svar fra spørsmål 2 og 3. Jeg vil ta utgangspunkt i datamaterialet fra den andre runden med datainnsamling, og dermed fra det andre spørsmålsarket. I denne runden av datainnsamling ble det samlet inn svar fra 23 elever. Jeg vil først skrive en kort oppsummering av hva jeg fant, og deretter gå litt mer i dybden og trekke ut noen svar hver for seg.

4.2 Kategori 1: Motivasjon og skolehverdagen

Det første spørsmålet spør om elevene følte seg motiverte og engasjerte på skolen, og deres generelle tanker. Her var de fleste svarene nokså ensidige, og overveldende negative. Dette er det nok flere årsaker til, men eventuelle årsaker får vente til drøftingsdelen av oppgaven. Disse negative svarene kommer fra både jenter og gutter.

Det store flertallet av elever skriver her at de har dårlig motivasjon, og føler seg lite engasjert i skolearbeidet. Det kommer opp forskjellige poeng fra forskjellige elever, men mange besvarelser er veldig like, så derfor er det neste avsnittet noe simplifisert for å dekke mange elever på en gang. Om skolens stoff sier de at det er “uinteressant” og “unyttig”, og at skolearbeidet er kjedelig og et slit. De sier også at de har for mye lekser og de synes de kaster bort mye tid.

En jente skrev dette: “Kaster bort tid på ting som denne skriveoppgaven”. En annen jente skriver at hun føler at skolen ikke bryr seg om at elevene har det bra, eller at de skal være forberedt til VGS. “Skolen bryr seg bare om at vi skal ha karakter”. En gutt skriver om det han opplever som et dårlig klassemiljø, med en kontaktlærer som ikke gjør nok. “Motivasjonen og viljen til å komme på skolen har naturligvis gått ned som en følge av dette”.

Noen elever skriver også at det er enkelte tilfeller som gjør skoletilværelsen mindre givende, i at enten enkelte fag, eller enkelte lærere bidrar til dårlig motivasjon på skolen.

“Jeg føler at skole er et ork, men jeg vil prøve og har lyst til å gjøre det bra. Jeg bare får det ikke til, jeg føler at det ikke går og at jeg ikke får det til, så jeg orker ikke å prøve” - Jente

Et poeng som kommer frem i neste sitat tenker jeg er veldig viktig. Den nåværende pandemien, og konsekvensene som følge av den. Nedstengingen av samfunnet og dermed skolen i stor grad har nok påvirket skolehverdagen på en hovedsakelig negativ måte, og jeg tror dette er en faktor som har negativt påvirket motivasjonen til de fleste elevene som deltok i undersøkelsen.

“faktumet at vi har vært en del av og på med hjemmeskole og at lærerne forventer at jeg kan, forstår, og husker alt vi blir lært. Det er ikke sånn ting fungerer. Jeg kan ikke sitte hjemme, jobbe på campus (digital læringsplattform), åsså huske reglene når jeg kommer tilbake på skolen å skal ha prøve en måned senere.” - Jente

Hun skriver her om vanskelighetene hun kjenner på tilknyttet å gå fra å jobbe hjemme, til å så returnere til skolen. Den samme eleven skriver også at hun tidligere var målrettet og motivert til å jobbe med skolearbeidet, men at hun har nå mistet denne gnisten.

Det lille positive som var å finne kom hovedsakelig fra et par jenter, som virket til å tenke nokså likt. De skriver blant annet at de føler seg mer motiverte enkelte fag, og enkelte lærere bidrar til økt motivasjon. Jeg tenker her at dette er en mer positiv vinkling av det de fleste andre elever har skrevet, at enkelte lærere/ fag bidrar negativt til deres motivasjon. De skriver også at de gleder seg til skolen for å møte venner, som jeg tror stemmer for flere elever enn kun de to som svarte det.

4.3 Kategori 2: Kjønnbasert forskjellsbehandling

Flesteparten av elevene følte på en forskjellsbehandling mellom elevene. Dette gikk hovedsakelig på hvor mye tilsnakk de fikk for å gjøre noe galt, bråke eller bryte en regel. De

følte også det var forskjellig praksis på når/hvorfor og hvor ofte lærerne satt anmerkning mellom forskjellige elever. Her var hovedsakelig tre syn som kom frem gjennom elevtekstene.

Det første synet er at gutter fikk mer negativ tilbakemelding enn jenter, altså kjønnsbasert forskjellsbehandling. Et eksempel på dette fra elevtekstene: “Det var en gang jeg hadde glemt ipaden, og det gikk fint ... Senere var det en gutt som hadde glemt den og han fikk anmerkning” - Jente.

Det andre synet er at en eller flere lærere hadde favorittelever, altså individbasert forskjellsbehandling, men som også virket til å være påvirket av kjønn. Disse favorittelevne var som regel jenter. Her nevnes ikke bare forskjellsbehandling i form av anmerkninger og negativ tilbakemelding, men også i karaktersetning: “De fleste lærere har favoritter i klassen som de gir topp karakterer og aldri anmerkninger ... som regel jenter.” - Gutt.

Det tredje synet som kom frem gjennom elevtekstene var at guttene generelt mottok strengere behandling, men at dette var fortjent siden de enten var mer bråkete eller hadde dårligere oppførsel. Det var ikke bare snakk om hvor mye tilsnakk elevene fikk, men også hvordan de ble behandlet av lærerne på andre måter, den letteste måten å videreformidle dette vil være gjennom sitater, eller parafrasering av elevtekstene, og poengtere ut hva jeg ser på som kjernen av det de ville formidle.

Kjønnsforskjeller i forventninger blir illustrert av disse svarene: “Lærere sier til jenter at vi må passe på guttene fordi de utvikles senere enn oss, selv om det egentlig er individuelt” - Jente
“Jeg føler at lærere tror at jentene er bedre i de fleste fag enn guttene” - Jente

En jente forteller en historie om da de skulle spille fotball i gymtimen, og læreren spurte hvilken gutt som ville være kaptein. Da eleven spurte hvorfor det måtte være en gutt som kaptein svarte læreren at gutter spilte mer fotball og kunne sporten bedre, og ville være bedre kapteiner. “Læreren spurte hvilken gutt som ville være kaptein ... siden gutter spilte mer fotball enn jenter.” Dette viser at elevene ikke bare føler at lærerne favoriserer jenter, men at i settinger som gymtimer har lærerne høyere forventninger og større tro på guttenes ferdigheter.

Det jeg konkluderer med ut i fra elevsvarene er at både guttene og jentene føler på en varierende grad av forskjellsbehandling knyttet til kjønn i skolen, noe man i lærerrollen burde strebe etter å eliminere.

5.0 Drøfting / analyse

5.1 Tolkning av svarene

Problemstillingen for denne oppgaven er: hvorfor ser vi karakterforskjellene mellom kjønn i skolen og er det knyttet til elevenes behandling på skolen?

Svarene fra spørsmål 1 virker i første omgang overveldende negative, og kan vise til at norsk ungdom er både skolelei og umotiverte i et skolesystem med dårlige lærere som ikke bryr seg i et skolesystem som lærer de unyttig informasjon. Jeg vil utnytte denne delen av teksten til å komme til forsvar av lærerne som blir kritisert av elevene gjennom elevtekstene. Det er viktig å poengtere at datamaterialet ble samlet under en pandemi, som trolig påvirker elevenes oppfattelse av skolen på en svært negativ måte, som og ble uttrykt gjennom besvarelser. Jeg vil også generalisere en del i form av å samle “guttene” og “jentene” under drøftingsdelen. Selv om flere gutter og jenter svarte helt forskjellig fra andre av sine respektive kjønn ser jeg det som nødvendig for å kunne mer effektivt pakke ut og tolke svarene.

Den dårlige skolemotivasjonen var en faktor som for all del virket til å dekke begge kjønn i stor grad, de fleste elever virket umotiverte og lei, med et par jenter som unntak. De tre synene jeg nevnte tidligere er noe varierte tolkninger av det samme klasserommiljøet, siden alle elevene gikk i samme klasse. Jeg er ikke i en posisjon hvor jeg kan bekrefte eller avkrefte noen av disse synene som faktisk korrekte, og må dermed legge min tillit i at elevene deler sitt oppriktige syn og opplevelse av deres behandling og hverdag på skolen. Min tolkning av disse svarene er at i denne klassen mottar guttene generelt strengere behandling av noen lærere enn det jentene gjør. Dette virker til å være et resultat av et dårlig atferdsmønster fra gutter i klassen, som leder til strengere behandling, og som dermed fører til dårligere relasjoner mellom elev og lærer. Dette kan videre føre til utagerende atferd fra guttene, og mindre .

Hvis man ser forbi svarene, og på besvarelsene i sin helhet fikk jeg i snitt mye lengre og mer detaljerte besvarelse av jentene. Hvis man skulle direkte sammenlignet disse besvarelsene med å skrive en stil i faget norsk, kan disse besvarelsene vise til at jentene i klassen legger inn mer innsats og de viser dermed indirekte at bryr seg mer og har større motivasjon. Dette er en alternativ måte å tolke svarene på. Dette kan også vise til større tilknytning til skolen og et ønske om å forbedre egen skolehverdag ved å dele egne problemer og erfaringer. Det viser også til større evne for refleksjon og i enkelte tilfeller kritisk tenkning, som og kan vise til bedre prestasjon i skolesammenheng. Jeg vil ikke si at å skrive lengre og mer detaljerte beskrivelser i en frivillig undersøkelse nødvendigvis viser til større motivasjon og ønske om å prestere, men jeg tenkte det var verdt å nevne som en eventuell kobling til prestasjonsgapet. En annen tolkning av den samme logikken er at jentene skrev mer detaljerte besvarelser ettersom de generelt sett har mer positive opplevelser med skolen, og bedre relasjoner med lærerne sine. De har større tro på skolen, og dermed med grunn til å bruke energi på å delta i skolens aktiviteter. Hvis guttene føler at skolesystemet ikke bryr seg like mye om de, hvorfor skal de da bruke krefter på denne undersøkelsen?

Disse tankene viser for min del til at guttene har noe dårligere motivasjon enn jentene i skolen, ihvertfall i denne klassen, som kan ha en direkte negativ innvirkning på deres prestasjoner. Hvis man ser på forskjellsbehandling med tanke på elev-lærer relasjonen kan man få innsikt i dette. Jeg tror nok at lærere i de fleste tilfeller selv tror at de behandler elevene sine likt, men ingen er perfekte, og man må derfor kunne tenke over egen oppførsel i klasserommet og strebe etter å være rettferdig. Sosiale relasjoner er delt i en ytre og en indre dimensjon. Som lærer kan man kun se den ytre dimensjonen, og man vet ikke om elever innerst inne føler dere har en dårlig relasjon på grunn av tidligere urettferdig behandling. Dette kan være vanskelig å gjøre noe med, og er best adressert tidlig i relasjonen, gjennom å behandle elever likt. Dette betyr i dette tilfellet, samme straff for samme regelbrudd.

5.2 Hvordan skal man konfrontere dette som lærer?

Jeg gikk i teoridelen gjennom problematikken tilknyttet narrativet om at gutter er tapere i skolesammenheng, og jeg kan si at mine observasjoner gjennom praksis og denne undersøkelsen

kan peke mot realiteten av at dette narrativet fortelles i norske skoler. Både lærere og elever ved skolen virket nemlig oppmerksom på kjønnsforskjeller, og følte det var en reell problemstilling. All oppmerksomheten og diskusjonen rundt denne forskjellsbehandlingen kan være en pådriver som promoterer narrativet av “gutter er tapere og jenter er vinnere”, som videre setter gutter i rollen av å være tapere. Hvis denne rollen blir bevisst eller ubevisst oppfattet fra både elever og lærere vil det føre til en videre negativ progresjon av gutters motivasjon og dermed prestasjoner i skolen. Dette kan føre til en videre negativ utvikling, som kan være vanskelig å snu. Hvis gutter i grunnskolen identifiserer seg selv gjennom dette narrativet, og bevisst eller ubevisst identifiserer seg med “taper-rollen” kan man tenke at dette fører til dårligere mestringsforventninger, motivasjon og dermed dårligere resultater og prestasjoner. Ikke bare vil vi se at jenter får karakterer som passerer guttenes snitt, men også at guttenes snitt synker.

Jeg tenker at en lærers første steg for å kunne snu denne trenden, og jobbe for bedre prestasjoner for sine elever, må være å ha rett innstilling. Innstillingen jeg tenker en lærer må ha er at man skal jobbe for klassen som et fellesskap, og eleven som individ. Jeg tenker at ved å se direkte på prestasjonsforskjellene basert på kjønn risikerer man å enten videreføre narrativet om gutter som tapere, eller å bruke for mye ressurser på å “løfte” guttene, og som konsekvens av dette ende opp med å neglisjere jentene. Det er derfor lite hensiktsmessig å tenke på guttene som halvdelen av befolkningen som presterer dårligere.

Med innstillingen om elever som individer og klassen som fellesskap vil elev-lærer relasjonen stå svært sentralt. Som en støttende lærer må man kunne se den enkelte elev, og være tilgjengelig for å gi instrumentell og emosjonell støtte. Man vil være en støttende lærer, for alle. I teoridelen står det blant annet at tilpasset opplæring handler om å gi alle elever likeverdig opplæring. Dette må ofte gjøres gjennom å forskjellsbehandle, noe som kan virke lite intuitivt. Her igjen kommer man tilbake til at alle elever må behandles og sees som enkelte individer med individuelle behov. Man skiller mellom pedagogisk og organisatorisk differensiering, og jeg tenker at pedagogisk differensiering er det en lærer helst vil strebe etter. Dette kan ofte gjøres enkelt, ved å la elever gjennomgå stoff i eget tempo, for å sikre mestring, og at elevene faktisk får utbytte av timen. I samfunnsfag vil det være vanskelig å forstå konseptet om bærekraftig utvikling, hvis de ikke har lært om miljøtrusler som global oppvarming og forurensning.

Når det kommer til argumentet om at gutters utvikling er senere eller annerledes enn jentenes utvikling, tenker jeg at dette er enda et sted hvor det vil være hensiktsmessig for en lærer å være så individrettet som mulig. Det vil ikke bare være kjønn som spiller inn i elevens utvikling. Når man er født på året, diverse diagnoser, eller faktumet at alle elever er unike kan spille en like stor, eller større rolle i den enkelte elevs utvikling. Dette er enda et poeng som viser til at å se den enkelte elev, sammen med tilpasset opplæring for enkeltelever vil være et fornuftig steg for både å tette prestasjonsgapet, men og løfte kvaliteten av elevenes utdanning.

Mennesker er forskjellige og lærer i forskjellig tempo og er på forskjellige nivåer som gjør det lite gunstig og urealistisk at hele klasser skal ha kommet like langt til en hver tid. Her vil også en læringsorientert målstruktur være essensielt for å videre motivere elevene. Noe jeg tenker er nyttig vil være å reflektere over hvordan man vurderer og setter karakter på elever. Vurdering for læring kan være en måte å promotere denne målstrukturen. I stedet for å kun ha en prøve per tema, kan man ha flere vurderingssituasjoner som viser hvor elevene ligger, for å vise hva de kan, og hva de ikke kan. Dette kan være en måte å gjøre elever mer komfortabel med vurderingssituasjoner. Man viser da elevene sine at man kan lære av sine feil, og man kan jobbe mer målrettet for å rette de feilene. Ved å bruke vurderingssituasjoner som et læringsverktøy istedenfor å måle prestasjoner, kan man vise at man bryr seg om elevenes læring og utvikling, og ikke bare deres prøveresultater. Dette kan også være en måte å tilby elevene instrumentell støtte, som også vil fungere som emosjonell støtte.

6.0 Konklusjon

Hvorfor ser vi karakterforskjellene mellom kjønn i skolen og er det knyttet til elevenes behandling på skolen? Det er nok ikke en enkel grunn til at vi ser disse karakterforskjellene mellom gutter og jenter, men jeg tenker at det er knyttet til negativ tilbakemelding, som videre fører til dårligere motivasjon, og dermed dårligere prestasjoner. Hvis man som lærer vil se positiv utvikling i guttenes prestasjoner må man være en støttende lærer, behandle elever likt, og sette forventninger etter deres individuelle prestasjonsnivå, og løfte de videre med tilpasset opplæring.

Litteraturliste

Aasebø, T. S. (2021) Fortellinger om gutters krise, jenters fremgang og skolens utfordringer med sosiale ulikheter, *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*, Volum 7. Hentet 11.05.2021 fra: <https://pedagogikkogkritikk.no/index.php/ntpk/article/view/2178/5194>

Christoffersen, L. & Johannesen, A. (2012) *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Abstrakt

Federici, R.A. & Skaalvik, E.M. (2014). *Students' perceptions of emotional and instrumental teacher support: Relations with motivational and emotional responses*. *International Education studies*. 7. 21-36.

Kunnskapsdepartementet (2021) *Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa, opplæringslova* Hentet 13.05.2021 fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61/KAPITTEL_1#%C2%A71-1

Nielsen, H. B. (2019). Tidlig innsats – for å kompensere for kjønn? *Barnehagefolk*, 36(1), s. 38–43. Hentet 13.05.2021 fra: <https://www.stk.uio.no/om/aktuelt/i-media/2019/2019-barnehagefolk.pdf>

Regjeringen. (2019, februar 4). *regjeringen.no*. (A. Bakken, Red.) Hentet: 13.05.2021 fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-3/id2627718/>

Skaalvik, E. M. & Skaalvik, S. (2015). *Motivasjon for læring: Teori og Praksis*
Universitetsforlaget

Store Norske Leksikon (2021) *Differensiering (pedagogikk)* Hentet 13.05.2021 fra: https://snl.no/differensiering_-_pedagogikk

Tjora, A. (2014) *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Gyldendal

Vedlegg 1 : Spørsmålsark 1:

Kjønn:

Klassetrinn: (8, 9, eller 10)

Når du besvarer spørsmålene, prøv ditt beste å være så detaljert og utfyllende som mulig!

1. Hva er dine generelle tanker/følelser om skolen?
2. Føler du deg motivert på skolen/ engasjert i skolearbeidet ditt?
3. Hvordan vil du beskrive det faglige innholdet på skolen?
4. Er du selv fornøyd med egne prestasjoner/ karakterer på skolen?
5. Føler du et prestasjonspress? Beskriv dine følelser/tanker om dette:
6. Hvordan føler du deg når du tenker på skole eller skolearbeid?
7. Føler du deg likt og satt pris på av medelevene dine? Beskriv forholdet ditt til medelevene dine.
8. Føler du deg likt og satt pris på av lærerne dine? Beskriv forholdet ditt til lærerne dine.
9. Har du opplevd noe du vil beskrive som forskjellsbehandling basert på kjønn? Beskriv dine opplevelser, følelser og tanker.
10. Har du erfart at en elev av annet kjønn får annerledes behandling enn deg? Beskriv hendelsen(e) og dine tanker rundt det.
11. Har du erfart at en elev av annet kjønn får mer eller mindre straff eller tilsnakk for å bryte en regel? Beskriv hendelsen(e), og dine tanker rundt det.
12. Gjennom dine år på skolen, har du følt at en lærer har favorisert jenter over gutter, eller motsatt? Beskriv dine egne opplevelser følelser og tanker
13. Har du erfart at lærere har vært strengere / mindre streng mot elever av annet kjønn? (For eksempel at regler har blitt nevnt mer for det andre kjønn, flere anmerkninger er gitt, mer kjeft, mindre frihet, mer positiv/ negativ oppmerksomhet fra lærer, bedre karaktergivning, eller noe helt annet) Beskriv dine egne opplevelser, tanker og følelser:
14. Føler du deg rettferdig behandlet av lærerne dine?
15. Har du tidligere hørt/ lest noe om kjønnsforskjeller, eller forskjellsbehandling basert på kjønn? Hvis ja, hva har du hørt?
16. Har du noen andre tanker om kjønnsforskjeller i skolen, eller andre tanker om skolen generelt som du vil uttrykke?

Vedlegg 2: Spørsmålsark 2:

Kjønn:

Klassetrinn:

- 1) Hva er dine generelle tanker/følelser om skolen? Og føler du deg motivert/ engasjert på skolen? Beskriv kort.

- 2) Gjennom dine år på skolen, har du følt eller opplevd at en lærer har favorisert jenter over gutter, eller motsatt? Hvordan da? Eller på hvilken måte? Når har dette skjedd? Skriv det du kommer på.

- 3) Opplever du at lærere er strengere/ mindre strenge mot elever av annet kjønn? (for eksempel at regler har blitt nevnt mer for det andre kjønn, flere anmerkninger er gitt, mer kjeft, mindre frihet, mer positiv/ negativ oppmerksomhet fra lærer, bedre karaktergivning, eller noe helt annet) Beskriv dine opplevelser eller tanker rundt dette.